

DE KOR

naandorgaan van
'BIOLOGIA MARITIMA'

Nederlaändse Vereniging van
Zee-aquariumliefhebbers
(opgericht: 12 November 1939)

TIJDSCHRIFT VOOR ZEEBIOLOGIE

Jaargang no. 10, nr. 6, Juni 1960

REDACTIE: H.A. van Vliinieren Jr.
Ridder van Doorne Jr.

REDACTIE ADRES:
Vlierboomstraat 366a,
Den Haag
Telefoon :33 83 25 / 98 60 17

VASTE MEDEWERKERS:

E.L. Hoog: Veldwerk, net vele
anderen, technische verzorging
en expeditie.

IN DIT NUMMER o.a.

Anemoonvisjes	82
Terschelling	84
Begroide stenen	85
Concarneau	87
Pinksterkamp	92

VAN DE REDACTIE

Het Mei nummer van DE KOR heeft U te laat ontvangen en het ziet er naar uit dat het niet mogelijk zal zijn het Juni nummer op de streefdatum (de 15e) te laten verschijnen. De achterstand is veroorzaakt door een buitenlandse reis en seizoendrukke bij Uw redacteuren. We doen echter ons best om zo snel mogelijk de geringe achterstand in te halen.

Vorige maand kreeg U een KOR zoals deze jarenlang is uitgegeven: zonder foto's. Deze maand maken we het weer goed, door wat extra foto's en lezenswaardige artikelen.

De redactie streeft er naar de KOR steeds beter te maken maar dat kan alleen met behulp van alle leden. Wat is er namelijk voor nodig om DE KOR voor iedereen nog interessanter te maken? 1e Artikelen, 2e Geld.

Over het eerste punt hebben we al vaak geschreven, en het spijt ons dat we moeten concluderen dat de kopij die we ontvangen uit een zeer beperkte kring komt. Gezien het grote aantal leden zouden we zeker kwantitatief meer mogen verwachten. Alleen met meer kopij kunnen we afwisseling in de inhoud brengen, en ons ideaal n.l. een uitbreiding met 4 pagina's verwezenlijken. Wij rekenen op U! Punt 2:Geld. Contributieverhoging was aan het begin van het jaar bittere noodzaak. De huidige contributie is precies voldoende om de vereniging en blad te laten draaien, maar bijzondere dingen kunnen we niet doen. Verdere verhoging achten we voorlopig uitgesloten. Toch is er een manier om de kaspositie, en daardoor de KOR te versterken; namelijk, door het werven van nieuwe leden. Heeft U kennissen die zich voor de hobby interesseren of weet U iemand te wonen die een zeeaquarium heeft, geef ons dan het adres op en wij zenden gratis proefnummers. Geef een abonnement cadeau bij een verjaardag of andere feestelijk gelegenheid. Op deze manier geeft U de redactie meer mogelijkheden om de KOR waardevoller te maken.

In het najaar gaan wij vermoedelijk weer een congres houden. De voorbereiding is pas in een pril stadium, maar we hopen reeds in het volgend nummer iets meer hierover te kunnen schrijven.

ANEMONEN EN ANEMOONVISJES

Reeds eerder hebben we iets over zeeanemonen geschreven en daarbij vertelden we hoe deze anemonen, door middel van de netelcellen in hun tentakels, hun voedsel vangten, dat voornamelijk uit dierlijk organismen bestaat, onder anderen visjes.

Er bestaat echter een groep vissen die men ook wel de Anemoonvisjes noemt. Deze nu zijn volkomen immuun voor de, voor andere vissoorten dodelijke netelcellen. Sterker nog, het ziet er naar uit, dat de Anemoonvisjes eigenlijk niet zo goed buiten anemonen kunnen leven. In ieder geval blijken zij, indien zij regelmatig met anemonen in contact komen, veel minder last te hebben van parasitaire ziekten en kennelijk ook langer te leven. Blijdorp is sinds enkele jaren in het bezit van Anemoonvisjes, behorende tot de soort *Amphiprion xanthurus*. Kort nadat we deze visjes ontvingen, kwamen wij ook in het bezit van een kleine rifanemoon, welke helaas ernstig van het transport geleden had. Nadat hij bij de visjes in het aquarium gebracht was, deden deze vertwijfelde pogingen de anemoon wat op te lappen, welke pogingen echter niet met succes bekroond werden. De anemoon stierf vrij spoedig. Kort daarop kwamen we in het bezit van enkele grote exemplaren van een in gematigde zeeën tamelijk algemene zeeanemoon van de soort *Actinia equina*. Hoewel deze anemoon niet de soort is waaraan de visjes in hun natuurlijke staat gewend zijn, hebben wij hen toch deze anemoon tot gezelschap gegeven. Het resultaat was, dat zij reeds na enkele dagen belangstelling gingen koesteren voor de anemoon en hem zelfs gingen ontdoen van aanhangende huidslijmringen. Nu na ongeveer één jaar, leven zij in volkomen harmonie tesamen en de vissen doen alles om het de anemoon naar de zin te maken.

Als wij bv. voederen, met stukjes vlees, welke voor de vissen te groot zijn om in één keer doorgeslikt te worden, zien wij, dat zij dit vlees onmiddellijk naar de anemoon dragen en het tussen de tentakels deponeren. Als de anemoon zich gesloten heeft, wordt hij door de vissen eerst

aangespoord zich te openen, hetgeen zij bewerkstelligen door met het vlees langs de anemoon te strijken en er van tijd tot tijd eens flink met de bek tegen te porren. Voeren wij afwisselend kleine en grote stukjes vlees, dan eten de visjes de kleinere stukjes en brengen de grotere trouw in de anemoon.

Het is altijd nodig anemonen, welke niet in gezelschap van anemoonvisjes leven, regelmatig van aanhangend slijm te ontdoen. Bij de anemonen, welke met de visjes samenleven, blijkt dit echter nimmer noodzakelijk. Regelmatig worden zij door de visjes schoon gehouden en zoals wij

Amphiprion sebae op een zeeanemoon
(Foto: Côté d'Cr)

hierboven reeds schreven, zelfs door hen gevoerd. Welk voordeel heeft nude vis op zijn beurt van de anemoon? In de eerste plaats vinden zij het kennelijk behaaglijk zich regelmatig tegen en tussen de tentakels te vlijen, waarbij de anemoon zich ongetwijfeld verdienstelijk maakt door hen te ontdoen van parasieten, hetgeen wel blijkt uit de voortdurende goede konditie, waarin de visjes zich bevinden. Verder zal in de vrije natuur

ongetwijfeld de door de visjes gezochte anemonensoort, zo groot zijn, dat zij volkomen schuil kunnen gaan tussen de tentakels (zie foto op pag. 83). Daarmede hebben zij een veilige schuilplaats tegen hun vijanden, welke zeker niet zo goed opgewassen zijn tegen de netelcellen van de anemoon als de Anemoonvisjes zelf. Zo zien we hier dus een symbiose tussen een holtedier (anemoon) en een vis, een samenleven tot wederzijds voordeel dus. Een uiterst belangwekkend geval, dat rustig beschouwen overwaard is. C.A.S.

(Overgenomen uit Blijdorp-Geluiden maart 1958)

-o-o-o-o-o-o-o-o-

Terschelling

Wie eenmaal op het eiland Terschelling is geweest, komt er beslist terug. Zo'n gezellig eiland, dat zoveel biedt, zelfs aan de meest verwende natuurliefhebber, zullen we nergens elders aantreffen. Prettige bewoners in leuke dorpjes, omringd door bouwland, weiden, bossen, heide, moerassen, duinen en slikken. Een enorm breed Noordzeestrand en de gevarieerde Waddenkust een dorado voor de dierenverzamelaar voor het zeeaquarium. Hoofdzakelijk in de omgeving van het haventje van West-Terschelling hebben we ontelbare uren over de drooggelopen slikken en zandplaten gelopen en gespeurd. De laatste vakantie opende nog meer mogelijkheden om met duikbril, snorkel, zwemvliezen e.d. de wereld onder water te bekijken. Werkelijk waar is het dat de Waddenzee daar beslist niet onderdoet voor de Middellandse Zee. We ontdekten een soortenrijkdom onder de vissen, wieren en andere dieren, waar we niet van hadden durven dromen. Het water is dikwijls glashelder en een paar graden hoger dan de Noordzee. Nu we de kunst meester zijn om met persluchtapparaten langere tijd onder water te blijven en dieper kunnen komen, hopen we nog eens op die wijze daar een vakantie door te brengen. Deze manier zal wel nog meer moois onthullen van de Waddenzee bij Terschelling, want heus, vier vakanties hebben we daar doorgebracht (omgevlogen) en nog zijn we niet uitgekeken.

Het zeeaquarium, opgericht door enthousiaste liefhebbers laat ons veel zeedieren zien en bovendien een groot aantal opgezette vogels, die men bij de Brandaris heeft verzamelt. Deze vogels zijn 's-nachts op het licht van deze vuurtoren afgekomen en hebben zich doodgevlogen. Verder is er nog een schelpenverzameling die er wezen mag en nog veel meer interessante dingen die op de zee betrekking hebben.

Gaat U er zelf eens heen en overtuigt U er van dat er nog veel te weinig over gezegd is. Vergeet ook niet een tocht te maken naar de Boschplaat, het beroemde natuurreservaat waar we een grote verscheidenheid aan vogels kunnen aantreffen.

Bij voorbaat een prettige vakantie!

W. Hidders.

BEGROEIDE STENEN UIT ZEELAND

Aan de rand van ons onvolprezen Yerseke is destijds een nog onvolprezener sluisje gebouwd, waaruit bij eb een forse waterstroom uit de kreeftenparken naar zee terugvloeit. De cementen bodem van deze sluis en de steenbrokken die verderop in de bedding van het kunstmatige riviertje liggen, zijn elk jaar weer een grote vreugde voor velen van ons, gezien de fantastische wiererijkdom waarmee alles is begroeid en de dieren die tussen al dit moois huizen.

In menig aquarium zullen elk jaar weer een of meer van deze begroeide stenen prijken. Het behoeft dan ook niemand te verbazen, dat het stenental in de bedding van de beek afneemt, vooral de kleine maten. Ik zou daarom iedereen op deze plaats willen opwekken om, indien hij er een pronkstuk weghaalt, er een kale steen voor in de plaats te leggen. Het lijkt me zelfs de moeite waard om van "thuis" enkele lavabrokken mee te nemen en die ginds te deponeren om er te overwinteren. Als we dit allemaal doen zal het gebied er alleen maar mooier van worden en straks profiteren we er weer van!

En lukt dit, dan kunnen we straks onze gemetselde achterwanden rustig "een winter" in Yerseke neerleggen, om er in

het voorjaar een fantastisch mooi aquarium mee in te richten.

A. Amir.

Ongetwijfeld schrijft de heer Amir hier over het sluisje van het kreeftenpark van de firma Mieras en Adriaanse. We kennen dit plekje goed en weten dat het hier de moeite waard is om een geheel laag tij rond te scharrelen, en allerlei potjes te vullen, waarbij dan vooral de kleine potjes kunnen worden gevuld met flonkerende en kleurige kleine diertjes. Het kreeftenpark is te bereiken door voordat men in Yerseke aankomt voor de huizen rechts de dijk op te gaan. Bovengekomen gaat men weer rechts naar beneden. Het smalle weggetje volgen tot men op een groot halfgrond plein komt; daar de auto parkeren en over de dijk gaan. Ca. tweehonderd meter rechts ziet men een lange stenen wand, waarin geheel links het sluisje ligt. Als men daar stenen keert is het goed deze weer in de oorspronkelijke stand terug te leggen, U redt daarmee het leven van vele kleine diertjes en wiertjes.

Bij laag water kan men ook daarvandaan naar de buitenputten gaan. Deze liggen ongeveer in het verlengde van de muur van het kreeftenpark (De muur die in de richting van de Oosterschelde loopt) Men moet dan achter het afzakkende water aanlopen. Dit is een prettige wandeling van ca. 20 minuten. In de buitenputten kunt U ook een grote sortering aan toekomstige aquariumbewoners aantreffen, waarbij soms wel kleine kreeften zijn, alleen is er wel een vakman voor nodig om die te vinden, want ze zijn bijzonder schuw en laten zich maar zelden zien. In deze putten staan duizenden dakpannen (collecteurs) die letterlijk overwoekerd zijn met wieren, oesters en botryllus, en een keur van andere kleurige en vreemd gevormde tunicaten. Het is de moeite waard om een van de mooiste dakpannen mee te nemen in een vochtig gemaakte handdoek. Zo'n dakpan laat U in een klein aquarium zakken en U heeft het mooiste aquarium van Uw stad.

LEG DE OMGEKEERDE DAKPANNEN WEER RECHT ANDERS KOMEN ER ONHERROEPELIJK MOEILIKHEDEN MET OESTERKWEKERS OF VISSERIJ POLITIE. De boete's die op vernielen van oester- en kreeftenkwekerijen staan zijn zeer hoog!

Vl.

VACANTIE IN CONCARNEAU

Wanneer we Scheveningen vergelijken met ons dagelijks brood, Zeeland met het Zondagse feestmaal, en de Middellandse zee met een vorstelijk banket, dan past er voor Bretagne maar één woord: luilekkerland.

Weet U nog de kenmerken van dit beloofde kinderparadijs? Je kon er bergen lekkers vinden, zonder er één stap voor te hoeven doen.

Wie nu eens de dieren uit zijn boeken wil tegenkomen in eindeloze variatie, zonder de vrees ze uit te roeien door er enkele mee te nemen, moet naar Bretagne gaan.

In Juli 1958 brachten we de vakantie door in Concarneau aan de Zuidwestkust.

Concarneau is een van de grotere plaatsen, bloeiend door zijn tonijnhaven en conservenfabrieken. Het is een gezellig wat slaperig stadje waar in Juni slechts enkele Parijse families aan het strand zitten terwijl de overige

touristen er bestaan uit selecte groepjes Engelse zónderlingen, die de gehele dag verf aanbrengen op wit linnen doek. Nederlanders kent men er ternauwernood. Het geringe aantal touristen weerspiegelt zich in vele dingen. De mensen zijn er vriendelijk en U moet er voorzichtig zijn met het uitdelen van fooien. De talrijke aardige dingen die het stadje rijk is staan niet in los guides bleus terwijl de bezienswaardigheden het aankijken niet waard zijn. De omgeving is kostelijk: rotskusten met korenvelden, hoog boven zee, dichte bossen, interessante valeien waar beekjes uitmonden in zee, een brede estuaire vormend.

Het syndicat d'initiative, Pl. Jean Jaurès, zal U zeker aan een hotel of kamer in de stad kunnen helpen, mocht U echter boven de zaak van een alleraardigste groenteboerkruidenier willen logeren, schrijft U dan naar Monsieur Girard, Rue de Courcy 43.

Zij is, zoals dat in een Franse nering betaamt de baas en zal verder alles met U regelen, maar schrijft U vooral naar Monsieur! De kamers (naar keuze) zijn eenvoudig maar brandschoon en de prijzen zijn zelfs voor Nederlandse begrippen niet hoog.

Madame heeft allerlei connecties in de stad en weet een heleboel leuke eethuisjes. Als U er heengaat: doet U onze groeten en bedenk, dat Nederland bij de Girards goed staat aangeschreven. Aan een intens geklieder met zeewater is de familie inmiddels gewend geraakt.

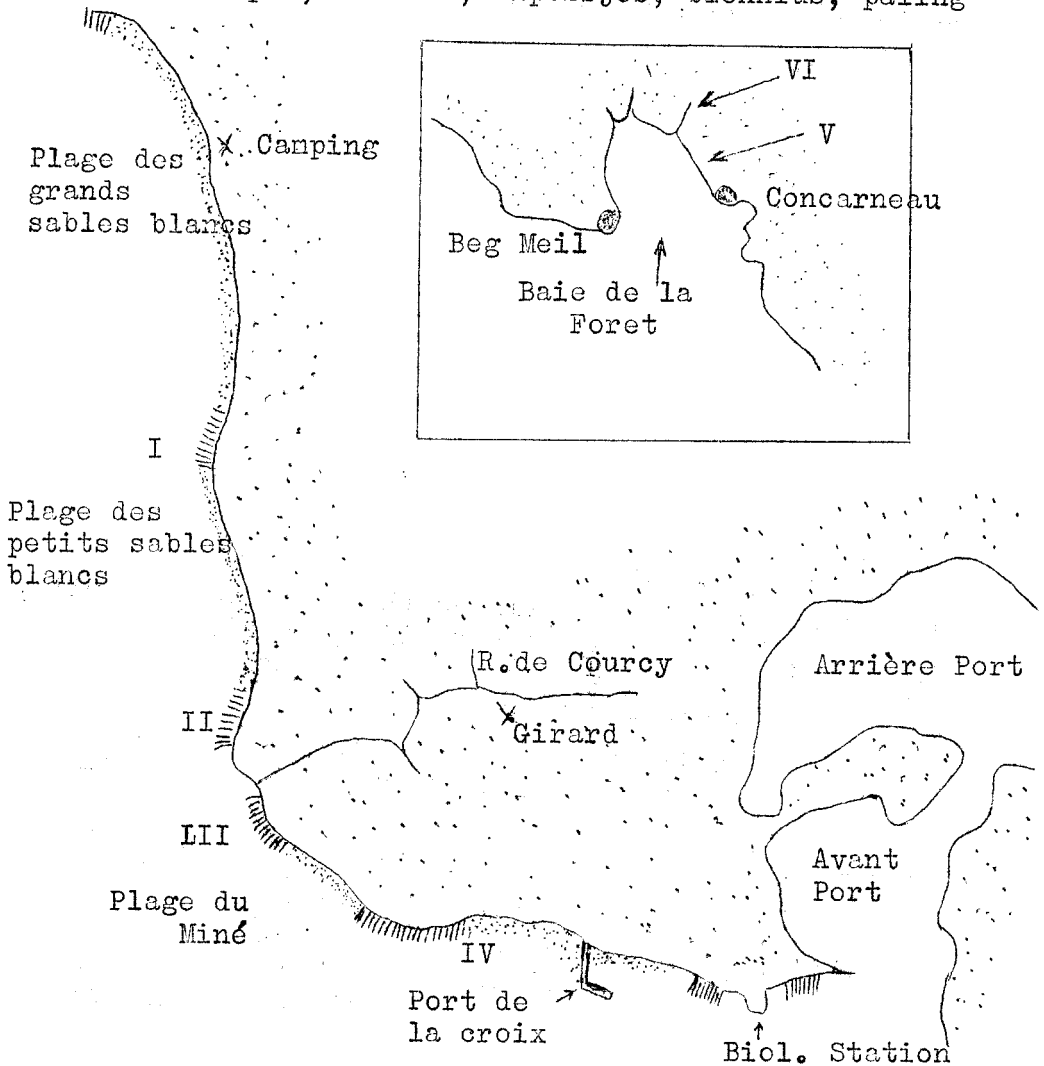
Gezien het kader van de artikeltjes in dit nummer zullen we U de zeebiologische mogelijkheden verder in telegramstijl schetsen.

Gebieden die op de kaartjes zijn aangetekend:

- I : Kleine vooruitstekende rotsformatie aan voet van muur. afvoer ve.waterriool.
Kristalhelder water (uiteraard bij rustig weer),
mooi snorkelterrein. Grote Laminaria wouden, groot Zeegras.
Veel edelsteenanoontjes, paardeanemonen, rotsgrondels gewone blennius, steurkrabben, strandkrabben, rotskrabben, gewone zeester, grote en kleine zeeappels.
- II: Groot rotsplateau met poeltjes en kreekjes, matig

snorkelterrein.

Paardeanemonen, dahlia's, sagartia's, rotsgrondel, zeedonderpad, harders, lipvisjes, blennius, paling

steuerkrabben, galathea sp., strand en zwenkrabben, zeesterren, slangsterren, zeeappels, zeehazen, zeer veel slakkensoorten, grote rijkdom aan zeeieren.

- III : Groot rotsplateau met poeltjes, fraai snorkelterrein.
Dieren als boven, bovendien: haaieneieren (hondshaai)

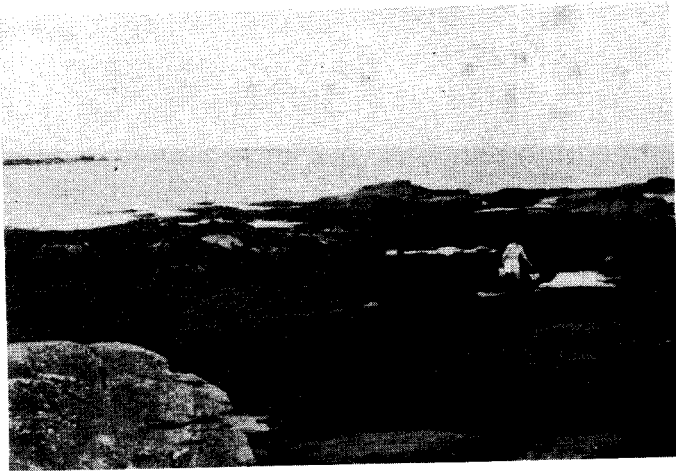

Foto ; A.Amiš

blennius galerita, zuigvisjes (*Lepadogaster gouanii*), wasrozen, kamsterren, ganzevoetjes, zeester (*Marthasterias glacialis*), Noordzoekrabjes, gegroefde krabjes, porceleinkrabjes.

- IV : Port de la Croix, van het strand naar zee toe: modderig zand waarin rotsblokken: slecht snorkel-
terrein
Patellas, zeepokken, sagartia's, blennius (ook gehoornde) mosselen, koraalwier (*Corallina*), meuntjes, wormzeemaalden (*nerophis*), dahlia's, zakpijpen, geleikorst, laminaria, groot zeegras. Verdere dieren als boven. Arrière Port: niet gevist, vuil water. Zien vangen: Meun, prachtige kleine kabeljauwtjes, harders, lipvis.
- V : Steile rotskust met menigte dieren, prachtig snorkel-
terrein. Dieren als boven en: een menigte aardbeianemonen, spinkrabben, *Cystoseira* bruinwier
(voor overzicht, zie foto op volgende pagina)
- VI : Een beekje, uitlopend in een fantastische kreek (estuaire) Sprookjesachtig, moet U bezoeken. (Zie titelfoto op pag. 87).

Weggetje langs de kust. Niet voor nylons. Tropisch aandoend oerwoud. Kristalhelder water, aan de kust grote schelpenheuveld. In de kreek: vele modder bewonende schelpdieren, sabella kokerwormen, zee-katten (sepia), klein zee gras.

Beg Meil: Hoogtepunt snorkelgebied! Zee mooie omgeving. Per bootdienst van Concarneau uit te bereiken, of via de kust (halve dagreis).

Fantastische wierrijkdom onder water. Gigantische spinkrabben, menigte Spirographis kokerwormen. anemonondragende heremoetkreeften (calliactis), veel schelpensoorten, hondshaai eieren, grote zeenaalden, groot zee gras.

V (Foto A.Amir)

Tot zover dit telegram dat een keuze inhoudt van de enorme daar aangetroffen dieren- en wierenrijkdom. Om nog maar te zwijgen van biologische heerlijkheden als: zonatie, brakwatergebieden, migratie, aanspoelhopen en ROTSPOELTJES, die stuk voor stuk waard zijn om een uur lang door U (op Uw buik liggend) te worden bestudeerd.

Een goede vakantie met veel mooi weer, en o ja: neemt U niet teveel mee???? Bretagne wordt er niet armer door, maar Uw aquarium ook niet rijker.

Als U begrijpt wat ik bedoel.

A. Amir

P I N K S T E R E N O P S C H O U W E N
-o-

Traditiegetrouw is tijdens pinksteren weer een groepje liefhebbers (leden van de vereniging BM en Baracuda) een long week-end in Zeeland door gaan brengen.

Terwijl in het verleden het karakter van dergelijke tochten lag op het zoveel mogelijk dieren verzamelen is dit in de loop der jaren gewijzigd in het maken van verkennings-tochten voor grotere excursies in de zomermaanden.

Reeds in April 1960 maakte Anna van Vlimmeren een tocht van een week over het eiland Schouwen Duiveland, dat we zo graag eens nader wilden bekijken.

Zij deed de nodige contacten op en en zodoende was de huisvesting prima geregeld toen we aankwamen en tevens een aantal plukken van het eiland verkend, die we eens goed konden gaan bekijken.

Het was te voorzien dat het duin- en strandgebied bij Haamstede en Renesse erg druk zou zijn en derhalve werd aan het andere eind van het eiland het kamp opgeslagen. Dit gebeurde in het Dorpshuis van het aardige oude dorpje Dreischor, waar we voor bijzonder weinig geld een uitstekende verzorging genoten.

Zaterdagmiddag maakten kleine groepjes tochten langs de dijken en kwamen enkele laatkomers in het kamp aan. In de loop van de avond werd een grote tafel ontruimd en aan de hand van land- en zeekaarten de juiste plekken opgezocht en de routes bepaald.

Hoogwater viel in de loop van de ochtend en we wilden in die periode aan het eind van de Zuidbout bij de Hoek van Ouwkerk eens wat in het water rondkijken. Om daar te komen moesten we over "De weg van de buitenlandse pers". Deze weg loopt langs de plek waar het laatste stuk dijk van Schouwen na de ramp is gedicht. Dit is nog duidelijk te zien aan 4 enorme caissons die thans deel uitmaken van het dijklichaam. We kwamen eerste pinksterdag erg vroeg op deze plck aan. Het was stil en zonnig, en het viel op dat het hele groepje mensen stil werd. Iedereen was diep onder de indruk van de gigantische prestatie die hier is geleverd. Met een verbazingwekkende precisie zijn de enorme caissons haarfijn op de juiste plaats tot zinken gebracht, waardoor de verwoestende stroom water de pas

was afgesneden. Hoe groot de kracht van het water is geweest kunnen we nu nog zien aan de diepe gaten die aan beide zijden van de nieuwe dijk zijn te zien. Een ieder die een tochtje naar dit eiland gaat maken moet zeker niet verzuimen deze plaats te bezoeken.

De Zuidbout bleek een redelijke keuze te zijn. We zagen wel dat laagwater voor de 'landrotten' niet veel zal opleveren, doch voor degenen die te water gaan, (ook zonder duikapparaten) is er genoeg te zien en eventueel te halen. In de diepte (6 - 8 m) lag het vol met grote stenen die begroeid waren met broodspans, geweispons en golfbrekeranemoontjes (Wij zouden ze bijna dijkvoetanemoontjes gaan noemen, want op een diepte vanaf 5 meter beneden laag water komen ze langs elke dijkvoet bij miljoenen voor; wat we op de golfbrekers vinden is daarbij vergeleken absoluut niets)

Platvissen zagen we ook in verscheidene soorten, harders en zeebaars zwommen tamelijk dicht aan de oppervlakte rond en gaven fantastische staaltjes van zwemkunst te zien. Elke keer als we er naar toe wilden zwemmen schoten ze met bliksemsnelle beweging net zo ver terug als wij naar voren gekomen waren. Ronald de Goede, een lid van Baracuda, die snel met de harpoen is en zelfs grote palingen aan de spies krijgt, was kansloos bij deze zilveren vissen.

Een andere vis die we zeer tot onze spijt niet onder water hebben gezien, maar wel volop aanwezig was, was de geep. Wim Hidders, die z'n hengel had meegenomen wist een vijftiental grote knapen uit het water te halen, zodat het kamp 's-avonds welopgelegenheid had de anatomie van de geep te bestuderen. Om het aangename bij het nuttige te voegen, werden de gepen eerst heerlijk gestoofd. Gepen verraden hun aanwezigheid door tamelijk dicht langs de dijk te zwemmen en steeds als er een stuk hout of iets dergelijks op het water drijft, er speels over heen te springen. Hun zilveren soms een meter lange lichamen schitteren dan in de zon. Diezelfde schittering wordt ze echter noodlottig want de hengelaar gooit z'n hengel in de buurt van zo'n drijvend voorwerp en doet aan de haak een stukje blinkend gepenvlees. De geep die wild is op alles wat blinkt, vliegt er op af en is dan meestal wel verloren.

In de diepe stroomgeul die langs de dijk loopt zagen we opvallend veel kreeften. Botervissen en spinkrabben waren ook volop aanwezig, de spinkrabben waren echter niet gemakkelijk te vinden want door de overdadige begroeiing die ze met zich mee sleepten vielen ze in de onderzeese tuinen niet op.

Tijdens het middaguur verplaatste de karavaan zich naar Plompetoren en het haventje bij Burghsluis.

De tocht daarheen was alleen al de moeite waard.

Na enige minuten rijden komt men in het stadje Zierikzee terecht, en een ieder die oog heeft voor de charme van oude stadjes zal hier tijd verliezen. Men komt in het centrum van het plaatsje via een tweetal indrukwekkende poorten die een onderdeel vormen van de oude stadswallen. De haven welke in directe verbinding staat met de Oosterschelde mondt uit in een kanaal waarover in oude tijden een ophaalbrug is geslagen.

Een groot marktplein is rondom bebouwd met aardige huisjes met trapgeveltjes en als we na een rit door de kleine smalle straatjes met allerlei eigenaardige namen de stad willen verlaten moeten we weer door een zeer oude poort. Deze poort is bekroond met twee torentjes, waarvan er een 'n beetje scheef staat. De poort is een geschenk van rijke oude dames, een van hen was een beetje krom gegroeid, en de bouwers van de poort hebben zich daarom met het ene torentje een klein grapje veroorloofd.

Een eind voorbij Zierikzee vinden we een aantal inlagen waarin vuil brak water staat, met de daarbij behorende flora en fauna. Tijdens het voorbijrijden zien we wulpen, zwanen, bergeenden, visdiefjes, kluten, wilde eenden en vele soorten zangvogels, die allen in dit afgesloten en wilde terrein een veilige haven hebben gevonden. Tijdens de pinksterdagen was het extra de moeite waard om daar eens rond te kijken, want vele vogels hadden jongen, en het waren in het bijzonder de kluten die ons veel genoeg bezorgden.

Bij een eerste verkenning bij de Plompetoren en volgens de ons ter beschikking staande gegevens zou het daar wel goed zijn, maar bij nadere inspectie bleek het gebied enigszins tegen te vallen.

Nochtans is er voor de verzamelaar vooral bij Plompetoren nog genoeg te beleven en heel wat materiaal te verzamelen. Juist voor degenen die niet te water gaan voor het verzamelen van hun dieren is deze plek wel aan te bevelen. Tijdens hetzelfde laag water gingen de duikers nog even terug naar de Zuidbout bij Ouwerkerk om met laag water nog eens in de diepe geul te gaan zwemmen.

Ondanks de kentering was er een tamelijk sterke stroming wat ons toch niet verhinderde om enkele malen de geul op verschillende dieptes af te zwemmen. We konden tenslotte concluderen dat dit gedeelte van het Keeten tamelijk veel lijkt op het bekende geultje bij Strijenhan. Het was ondertussen tamelijk laat geworden en iedereen was dus blij dat we in het Dorpshuis van een verdiende nachtrust konden gaan genieten.

De volgende ochtend was het al weer vroeg appèl. Het weer was niet zo zonnig en overdadig mooi als op Zondag maar dat was misschien wel goed in verband met enkele verbrande ruggen.

Deze ochtend stond de Noordbout op het programma.

Na een half uurtje zwemmen konden we rustig concluderen dat deze plek wel mooi, maar zeker geen uitschieter was. We hebben dus maar wat rondgedobberd in rubberbootjes en door onze maskertjes het zenuwachtige spel van de strandkrabben bekeken. Grappig was het om te zien dat ze zelfs

een dreigende houding annamen voor een rubberboot die 1 meter boven hen dobberde.

In de loop van de middag verplaatsten we ons naar Zonne-maire waarwe bij het kleine haventje en de spuikon, de be-roonde velden zeegras gingen bekijken. Het is een merkwaardig gezicht om onder het afzakkende water geen grijs slik, maar een groenachtige vlakte te zien verschijnen. Er is net zoveel zeegras te steken als U maar wilt hebben.

Foto Ridder van Doorne

Enkele vroegkomers hadden Zaterdagmiddag met hoog water al over dit veld gezwommen en vertelden me dat het een prachtig gezicht was. Het water was redelijk helder en zodoende was het rechtop staande zeegras duidelijk te zien. Hiertussen scharrelden krabben, visjes en allerlei schelpdieren.

De kroon op het Pinksterkamp was wel het bezoek aan de dijkvoet bij het gemaal van Dreischor.

Toen we daar aankwamen viel er een onaangenaam miezerig regentje en onze stemming was derhalve beneden peil.

Overde dijk komende zagen de "experts" al direct dat dit toch nog niet zo'n slecht stuk was. Onze hengelaar gooide al spoedig zijn lijn uit en merkte op dat de bodem 10 meter uit de kust op z'n minst 25 meter diep moest zijn. Tussen de keien zagen we allerhande mooi spul en vonden we plenty oester. In enkele fuiken die we zagen staan bleken zeedonderpadden, platvissen, sepia's en zelfs een kreeft te zitten.

Dit alles maakte ons enthousiast genoeg om alle duikspullen weer uit te pakken en de laatste restjes perslucht op te maken.

Onze helden moed werd ten volle beloond. We waren aangeland op een van de beste plekken van Seeland. Hoewel we hadden verwacht hier in de Grevelingen niets bijzonders te zien, bleek het een zeebiologisch paradijs te zijn.

Inderdaad ging de bodem zeer stijl naar beneden tot 25-30 meter. We zijn even daar beneden geweest, maar in verband met het hoge luchtverbruik op die diepte zijn we het hogerop gaan zoeken en zijn we hoofdzakelijk tussen 0 en 10 meter geweest. Al enkele malen heb ik in dit blad beschreven wat er, alzo op goede plekken te zien is, maar dit overtrof alles, inclusief

ZEEKAT (Sepia) (m)

Katsehoek. De stenen waren zo mogelijk nog rijker begroeid. Het wemelde van platvis, zeedonderpadden en botervis. Op

enkele plekken zagen we bijna verticale mosselbanken. De mosselen zaten vast op grote stenen van de zinkstukken en hadden daar massieve banken gevormd. Op deze banken zat een oranje en paars gekleurd leger van zeesterren, in allerlei stadia van hun maaltijd. Nog nooit hebben we zoveel grote zeesterren bij elkaar gezien. Over enkele vierkante meters zagen we zitten.

Nadat we dit gezien hebben vragen we ons af of dergelijke banken niet na een seizoen loeggegeten zijn. In ieder geval zullen we deze zomer daar eens regelmatig gaan kijken.

Toen we even met ons hoofd boven water kwamen riep Wim Hinners tussen twee happen oester door of we eens bij die grote palen wilden gaan kijken. Langs de dijk in het water stonden namelijk twee grote palen, onderling met dwarsbalken verbonden, en vermoedelijk dienst doende als een soort aanlegsteiger, en ter bevestiging van een peilschaal.

Vanaf de oppervlakte was al te zien, wat wij onder water pas goed konden bewonderen. De palen waren volledig overwoekerd met Tubularia. Een enkele anjelier had nog een plaatsje kunnen veroveren, maar verder was het een oranjerood woud van prachtige polypjes.

Ondertussen waren we al erg lang te water en werd het tijd om, koud tot op het gebeente, weer de dijk op te kruipen en onder een zacht voorjaarsregentje in tamelijk vochtige kleren te kruipen.

Zoals bij dergelijke tochten bijna gebruikelijk is geworden, was iedereen in het water zo druk bezig geweest met kijken en rondzwemmen, dat er vrijwel niets vermeld was, zodat ook het probleem van het vervoer van dieren geruisloos was opgelost.

Voor degenen die niet duiken is dit gebied ook buitengewoon geschikt. Langs de dijk is een strook waar ca. 50 cm water blijft staan en het wemelt hierin van allerlei klein goed. Sagartia's zagen we in allerlei kleuren, Anjelieren, jonge visjes en mooie wiertjes zijn hier volop te vinden. Keien keren levert hier ook een rijke buit op, maar kijk goed uit want de kreeft zit hier vlak onder de laagwater lijn tussen de stenen! Goede vangst!

H.A. van Vlimmeren

B I O L O G I A M A R I T I M A

NEDERLANDSE VERENIGING VAN ZEE-AQUARIUMLIEFHEBBERS

De Vereniging biedt haar leden en donateurs o.a.;

Alle mogelijke voorlichting over zee-aquariumtech-
niek, zee-biologie en oceanografie, aquarium-foto-
grafie, duiken en onderwaterfotografie, enz.

Het maandblad 'DE KOR', met artikelen over boven-
genoemde onderwerpen; uitwisseling van de ervaringen
der lezers; boekennieuws; verenigingsnieuws; film-
nieuws; wetenswaardigheden uit binnen- en buiten-
land; tips voor Uw vakantie aan zee in binnen- en
buitenland; over prepareren van dieren en het
aanleggen van verzamelingen enz..

De redactie tracht de inhoud van DE KOR wetenschap-
pelijk verantwoord te doen zijn en voor leken
begrijpelijk.

Een verenigingsbibliotheek; hulp bij literatuur-
onderzoek door lezers.

Geregelde bijeenkomsten van de plaatselijke af-
delingen, en steun bij het oprichten daarvan.

Excursies en verzameltochten.

Zo veel mogelijk steun aan de leden die ver van de
kust wonen, en aan beginners.

U kunt U verzekeren van regelmatige toezending van dit
blad door storting van f 7.50 op giro rekening no.
27 83 96 t.n.v. Mevr. A.G.W. van Vlimmeren-Schippers,
Vlierboonstraat 366a, Den Haag.

Attentie leden: Indien U bij verhuizing de Kor op
tijd op Uw nieuwe adres wenst te ontvangen, geef dan
de mutatie ook door aan Uw penningmeesteresse, dan wordt
onmiddellijk Uw nieuwe adres in het kaartstelsel genoteerd.

Oude nummers, voor zover nog beschikbaar kunt U bestellen
bij de redactie, prijs 16 cent per stuk. Wij hebben nog
exemplaren vanaf 1951.